

Γιάννης Μαμάης:

«Κολοφώνες: η μνήμη της τελευταίας σελίδας».

Τὸν παλιὸ καλὸ καιρὸ, τὰ βιβλία, στὴν τελευταία τους σελίδα, εἶχαν κολοφώνες, δηλαδὴ διάφορα ὑποσημειωτικά σχήματα (κλειψύδρες, ὑποσημειωμένα τρίγωνα κ.λπ.), ποὺ συνοδεύονταν συνήθως ἀπὸ διάφορα εἰκαστικά στοιχεῖα, κάποιο γραμμικὸ σχέδιο, ἕνα χαρακτηριστικὸ μιξολογραφία. Στὶς περιπτώσεις αὐτές, ἡ ὅλη εἰκόνα τοῦ κολοφώνα, τυπωμένη μάλιστα μὲ διχρωμίες ἢ τετραχρωμίες, ἦταν ἕνα εἰκαστικὸ κατ'ὀρθωμα, ἕνα Ἀθηναῖο κατὰ θετικὸ ἔργο τέχνης· «πίνακας» Ἀθηναῖος, μὲ τὸ διπλὸ σημασία τοῦ ἔργου: «κατάλογος» δηλαδὴ κατὰ «ζωγραφικὸ ἔργο» ταυτόχρονα. Οἱ κολοφώνες αὐτῆς τῆς μορφῆς σηματοδοτοῦσαν τὸ τέλος μιᾶς ἔργου διαδικασίας, καθὼς καὶ τὸ ἀποκορύφωμά της. Ἦταν, μὲ δυὸ λόγια, ἡ ἀποφασιστικὴ, ἀκροτελεύτια πινελιὰ τοῦ ἀρχιμάστορα στὴ συνεργατικὴ δημιουργικὴ διαδικασία παραγωγῆς τοῦ βιβλίου. Σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως, καὶ με ἀφορμὴ τὴ σημερινὴ παρουσίαν, εἶναι νὰ λειτουργήσει ὡς ἀκτίνα ποῦ θὰ φωτίζει κάπως τὸ σκοτεινὸ βιβλιοπαρασκευαστικὸ σχεδιαστήριον τῆς ἱστορίας μας. Γιατὶ αἰσθητικὸ εἶναι ὁ ὅρος. Κι ἦταν τὸ ἡμέτερον στοιχεῖον τοῦ βιβλίου, ὡς εἶναι ὁ κολοφώνας, ὁ πακοῦν στοῦ βασικοῦ κανόνος τῆς αἰσθητικῆς ἐντίληψης ποὺ καλλιιεργήθηκε μέσα στοῦς αἰῶνες, γιὰ τὴν τυπογραφία, τότε κατὰ βιβλίο, ὡς καλλιτεχνικὸ προϊόν, παράγει ἄθος, δηλαδὴ συμβάλλει στὴ γενικότερη εἰσαθητοποίηση καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἀναγνώστη.

Βασίλης Ζευγώλης— Αφροδίτη Ζευγώλη:

«Ex-libris: μια ἀγνωστὴ τέχνη».

Ἡ παρουσίαση θα διερευνήσῃ τὴν πλούσια ἱστορία καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ex-libris, ξεκινώντας ἀπὸ τις ἀπαρχές τους στὴν ἀρχαιότητα ἕως τὴ σημερινή τους θέση στὰ βιβλία καὶ στοὺς κύκλους τῶν βιβλιόφιλων. Ἀνιχνεύοντας τις πρώτες ἐμφανί-

σεις τῶν ex-libris, θα ἐξετάσουμε τις πρώτες μορφές τους, τοὺς πρώτους καλλιτέχνες καὶ κτήτορες πίσω ἀπὸ αὐτές. Ἀπὸ αὐτὸ το σημεῖο, ἡ παρουσίαση θα ἐξερευνήσῃ τὴν διάδοσιν τῶν ex-libris ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, ἐπισημαίνοντας βασικὲς ἐξελίξεις καὶ καλλιτεχνικὲς ἀλλαγές. Θα συζητηθοῦν ἐπίσης ἡ διάδοσις τῆς τέχνης τῶν ex-libris στὴν Ελλάδα τὸν 19^ο αἰῶνα μέχρι τις μέρες μας, οἱ Ἕλληνες κτήτορες βιβλιοσῆμων καὶ οἱ καλλιτέχνες ποὺ τα δημιούργησαν. Προχωρώντας στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, θα σχολιάσουμε τὸ σημερινὸ τοπίο τῶν ex-libris, ἐστιάζοντας στὴν δραστηριότητα συλλεκτῶν καὶ καλλιτεχνῶν μέσα ἀπὸ διεθνεῖς ἐνώσεις φίλων τοῦ εἶδους ποὺ κρατοῦν ἀκόμα τὴν παράδοσιν ζωντανή.

**Βιβλιοθήκη ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ
&
ΙΠΑ/ΜΙΕΤ**

**ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
Ι Δ Ρ Υ Μ Α
Ε Θ Ν Ι Κ Η Σ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ**

«Ἐντὸς, ἐκτὸς καὶ ἐπὶ τὰ βιβλία: ἀφιερώσεις, σελιδοδείκτες, κολοφώνες καὶ ex libris»

Π ρ ό γ ρ α μ μ α

[Στο Ἔργαστήρι μας]

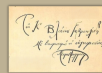
**«Ἐντὸς ἐκτὸς καὶ ἐπὶ τὰ βιβλία:
ἀφιερώσεις, σελιδοδείκτες,
κολοφώνες καὶ ex libris»**

Δευτέρα 24 Φεβρουαρίου 2025, 18:00

Κτήριο ΕΛΙΑ
Ἀγίου Ἀνδρέου 5, Πλάκα

Ὁργάνωση: Βιβλιοθήκη ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ καὶ ΙΠΑ/ΜΙΕΤ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
Ι Δ Ρ Υ Μ Α
Ε Θ Ν Ι Κ Η Σ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Γιὰ τὴν ἀπόδοσιν,
χρειάζεται ὑπογραφή...

**ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
Ι Δ Ρ Υ Μ Α
Ε Θ Ν Ι Κ Η Σ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ**

[Στο εργαστήρι μας]

Τη σειρά εκδηλώσεων «Στο Εργαστήρι μας» διοργανώνουν η Βιβλιοθήκη Ελληνικού Λογοτεχνικού & Ιστορικού Αρχείου / ΜΙΕΤ και το Ιστορικό & Παλαιογραφικό Αρχείο / ΜΙΕΤ. Μέσα από τις συλλογές, τις δραστηριότητες και τις εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ) προσεγγίζουμε το κοινό με πρωτότυπο και διαδραστικό τρόπο.

5η εκδήλωση

**«Εντός, εκτός και επί τα βιβλία:
αφιερώσεις, σελιδοδείκτες,
κολοφώνες και ex libris»**

Η σημασία και ο ρόλος των ex libris, των κολοφώνων, των αφιερώσεων και των σελιδοδεικτών στα βιβλία. Το μεράκι και η τέχνη των δημιουργών τους απογειώνουν την αισθητική τους και συναντούν την αγάπη για το βιβλίο και την ανάγνωση. Σημαντικά πρόσωπα του χώρου θα μοιραστούν μικρά μυστικά με το κοινό, ενώ δείγματα σχετικού υλικού θα εκτίθενται από τις συλλογές της Βιβλιοθήκης ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ και του ΙΠΑ/ΜΙΕΤ.

Πρόγραμμα

18:00 Καλωσόρισμα. Σταύρος Γριμάνης, υπεύθυνος ΙΠΑ/ΜΙΕΤ - Μαρία Αρβανιτάκη, υπεύθυνη Βιβλιοθήκης ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ.

18:05 Δημήτρης Παπακώστας, επιμελητής εκδόσεων:
«Η ωραία περιπέτεια της συλλογής σελιδοδεικτών».

18:25 Γιώργος Κατσαμάκης, βιβλιοθηκονόμος, βιβλιογράφος: **«Γιατί και σε ποιους αφιερώνουν οι συγγραφείς τα έργα τους; Είναι οι σελιδοδείκτες ιχνηλάτες της ανάγνωσης; Μια σημειολογία των αφανών του βιβλίου».**

18:45 Γιάννης Μαμάης, τυπογράφος-εκδότης, υπεύθυνος του εκδοτικού τμήματος των εκδόσεων Gutenberg: **«Κολοφώνες: η μνήμη της τελευταίας σελίδας».**

19:05 Βασίλης Ζευγώλης, βιοχημικός, διδάκτωρ βιολογίας - Αφροδίτη Ζευγώλη, αρχειονόμος-μουσειολόγος υποψήφια διδάκτορας Μουσειολογίας (ΕΚΠΑ) : **«Ex-libris: μια άγνωστη τέχνη».**

Συντονισμός: Παναγιώτης Τουρλής, βιβλιοθηκονόμος ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ.

Περίληψεις

Δημήτρης Παπακώστας:

«Η ωραία περιπέτεια της συλλογής σελιδοδεικτών».

Η γέννηση ενός συλλέκτη. Το πάθος για τις συλλογές. Η οργάνωση της συλλογής. Η ομορφιά και η αξία της. Η χαρά, το παιχνίδι, η παρέα και παρηγοριά, τα προβλήματα. Η κοινωνικότητα του συλλέκτη. Ο μοναχικός δρόμος και η εξωστρέφεια. Το μέλλον μιας τέτοιας συλλογής.

Γιώργος Κατσαμάκης:

«Γιατί και σε ποιους αφιερώνουν οι συγγραφείς τα έργα τους; Είναι οι σελιδοδείκτες ιχνηλάτες της ανάγνωσης; Μια σημειολογία των αφανών του βιβλίου».

Στόχος της παρέμβασης είναι να αναδειχθεί ο πλούτος των φαινομένων που υπάρχουν στο βιβλιακό μας πολιτισμό, αλλά συνήθως δεν τους δίνουμε σημασία. Εν προκειμένω οι αφιερώσεις για παράδειγμα είναι μια συνήθης παρουσία στα βιβλία που πάνουμε στα χέρια μας. Δεσμεύουν μία σελίδα του βιβλίου και αφορούν κατά κανόνα μόνο δύο ανθρώπους: αυτούς που αφιερώνουν, και αυτούς - στους οποίους αφιερώνει ο συγγραφέας το έργο του. Θα μπορούσαμε να εξάγουμε ενδιαφέροντα συμπεράσματα από αυτή την πρακτική. Υπάρχει και το φαινόμενο των σελιδοδεικτών, εργαλείων ανάγνωσης αλλά και προβολής των βιβλίων, οι οποίοι από κάπως πολυτελή εξαρτήματα μιας ελιτίστικης προσέγγισης της ανάγνωσης είναι σήμερα ένα φθηνό ή και δωρεάν συνοδευτικό στοιχείο της. Το εύρος και η ποικιλία υλικών και σχημάτων τούς κάνει ενδιαφέροντες σε όσους έχουν καταληφθεί από τη συλλεκτική μανία.